

maradni szülőföldjükön annak, amik az őseik voltak. Itt mi vagyunk itthon, és ők-jük emlékeinket az utókornak. A nemzet nemcsak nyelvében, hanem szimbólumaiban is él: a felújítandó Rákóczi vár a Magyar Királyi Állami Vasutak helyreállított 30-as őrháza, a történelmi Magyarország szimbóluma itt a Gyimesekben.

– Mikorra tervezik a felavatását?

– Ha Isten is megsegít, 2018 Pünkösöd vasárnapjára. Természetesen felajánlásokkal, a világ magyarságának összefogásával valósul meg az újjáépítés,

folyószámlát nyitottunk, de csak itt, két hónap alatt három millió forintot gyűjtöttem össze a helybéliektől. Az elmúlt tíz esztendőben nagyon sok szép dolgot megvalósítottunk, de ez nem egyetlen ember munkája. Sok tisztességes, becsületes csángó magyar ember felsorakozott a hátam mögött, benne van a szívük, lelkük, pénzecskéjük is. A Rákóczi vár rekonstrukciója eddigi munkánk megkoronázására lenne – össznemzeti zarándokhely a világ magyarsága számára.

Deáky András

Csak emlékeztetőül!

Szongoth Gábor

Rondó

Vita: Ki tartozik az örmény közösséghez?

2006. szeptember 28-án a Rondó adásában több kisebbségnek volt alkalma véleményét nyilvánítani a regisztrációról és a közeli választásokról. A hazai örménységet a médiában magas posztot betöltő Avanesian Alex, az Armenia Népe Kulturális Egyesület vezetője képviselte, aki azonnal leütötte Dzsotján Dávid műsorvezető által feladott magas labdát.

Dzsotján Dávid: Szeptemberi magazinnunkat egy rövid választás előtti körkép-pel kezdjük. Stúdióink vendége *Paulik Antal*, a NEKH főosztályvezetője, aki röviden reagál majd a látottakra. A 2001-es KSH felmérések és az idei július 15-ig regisztrált adatok több helyen is ellentmondóak. Az örmény kisebbségnél például 2001-ben 836-an vallották, hogy kötődnek a nemzetiségi kulturális értékekhez és hagyományokhoz. Ehhez képest ebben az évben 2365-en regisztráltatták magukat.

Arménia Népe Kulturális Egyesület részéről Avanesian Alex: - Ez irratlan nagy

szám, hiszen az örmények létszáma, még ha a betelepüléseket is vesszük a XX. század elején a török népiertás elől menekülők és Magyarországra betelepülők, illetve átvonultak tekintetében, ez stagnáló létszám volt mindig. Ha megnézzük az egyházi adatokat, a születések számát, a század eleji könyveket, ahol szokás volt, hogy valamely felekezethez tartozók befizették az egyházi adót, akkor mindig megállapítható, hogy a magyarországi örmények létszáma 3-500 fő körül kell mozogjon, ennyi van a listánkon közel száz éve, s ehhez csatlakoznak természetesen a szimpatizánsok.

Tehát Avanesian Alex (A.A) szerint csak 3-500 örmény él Magyarországon, pedig még a nagyon rosszul feltett népszavazási kérdések kapcsán is 836-an vallották azt, hogy kötődnek az örménységhez. Ha tényleg csak ennyi örmény él Magyarországon, A. A miért nem jelentette ki a kisebbségi törvény alkotásakor, hogy az örménység nem nemzetalkotó kisebbség, hisz a törvény minimumként 1000, legalább száz éve Magyarországhoz kötődő örmény származású személyt említ?

De ez még semmi, kiderül, kik is az igazi örmények:

A. A.: - A 2001-es adat, amelyik 600 valahány főről szól, tulajdonképpen ezt is ketté kell bontanunk, hiszen vannak az anyanyelvűek, akik tartoznak igaziból a közösséghez, hiszen az anyaországukat is Örményországnak vallják, beszélnek anyanyelvüket, ápolják kultúrájukat, és nagyon helyes és nagyon pártolandó az a tény, hogy vannak olyan szimpatizánsok is, akik ezt a kultúrát támogatják. Szomorú ez a tény, hogy az újbóli törvényt módosítás kapcsán ennyire felhígult megint az örmény közösség.

Tehát a 836 már csak 600 valahány lett, és annak is csak egy része az igazi, a többi szimpatizáns. Ezek lehetünk mi, az erdélyi örmény családokból származó magyar-örmények, akik Örményországot őshazának, Erdélyt (Szamosújvárt, Gyergyót, Erzsébetvárost, Csíkszépvizet, stb.) pedig anyaországnak tartjuk. Aniból majd 800 éve menekültek el ősaink, és Erdélybe 330 éve telepedtek le, onnan apránként kerültek a mai Magyarországra területére. Csak azt nem értem, miért tetszeleg A. A minden évben Szamosújvárott a Szent Gergely napi búcsú alkalmából az ottani - örményül nem tudó -, „szimpatizánsok”-nál. Vagy ettől még ők örmények, csak aki

Magyarországra került, az nem? Mi csak „hígításnak” vagyunk jók az igazi örmények közösségében?

A. A.: - Én azt látom, hogy a törvénynek hibái vannak, változatlanul hibái vannak, nem kötelez senkit semmire sem, szabadon átjárhatók a nemzetiségek. Én lehetek most örmény, de négy év múlva indulhatok akár román képviselőként, vagy bármilyen nemzetiségi színben. Ez rettenetesen hibás.

Ilyen képviselő tényleg volt, de ezt a hölgyet az ANKE indította örményként, aztán román színekben lett a Rádió Kuratóriumának tagja.

A. A.: - ... és az is nagyon hibás, hogy a jelölt állítási papíron ugyan olvasható egy kérdés: - Beszéli-e az anyanyelvét, illetve hová tartozik, de ez tulajdonképpen teljesen mindegy, be is x-elheti, meg nem is, felelősségre nem vonható. A bejegyzett örmény szervezeteknek kell jelölteket állítani, mint ahogy most. Egy kritérium legyen: a nyelv. Aki beszéli anyanyelvét, csak az tudja kultúráját ápolni, az tud oktatni, az tud az anyaországával kapcsolatot teremteni, ő képviselni tudja saját nemzetiségét széles körben az egész világon.

Tehát ismét a nyelv legyen az egyetlen kritérium. Ezzel sikerült A. A-nek 10 éve szétrombolnia az örmény közösséget, mert így csak kisszámú - talán 2-300 főre tehető - nyelvet beszélő legitim örmény maradna. Ezzel sikerült elérni a NEKH Kuratóriumánál, hogy csak az örmény anyanyelvű pályázatoknak legyen nyeresi esélye. Nem mi veszítettük el a nyelvünket, hanem elődeink, már több mint 100 éve, 30 generáció alatt. Akkor *Agárdy Gábor* és *Pongrácz Gergely* is csak szimpatizáns volt, vagy Ők kivételek? Nekik szabad volt nem tudni

örményül? Kétségtelenül nehezebb az örmény kultúrát ápolni örmény nyelvtudás nélkül, de azért lehet. Ez legyen a mi problémánk. Sok-sok példa van rá az utóbbi években... Lehet kiadni háromnyelvű naptárt a Genocídium évfordulójára, támogatni *Pilinszky* verseinek örmény fordítását, örmény zene rádió felvételét, lehet vinni 150 örmény tematikájú könyvet Örményországi könyvtárakba, kiállításokat rendezni örményországi fotókból és kódexekből. Ha készítettünk egy könyvet a szamosújvári örmény temetőről, az milyen kultúra ápolásának számít? Miközben a szerzők egyike sem beszél már örményül? Ha támogatunk fiatal armenológust kutatásaiban és örmény nyelviskolát indítunk, az minek számít? Ilyenkor melyik kultúrát támogatjuk?

A. A.: - Egy nagyon egyszerű példa, nagyon furcsa lenne, ha a határon túli magyar szervezetek képviselői nem beszélnének magyarul, hanem tolmácon keresztül tárgyalnának a magyar kormányval. Ugye ez elképzelhetetlen?

Igen ez elképzelhetetlen, de már fogadott a magyar kormány nagy örömmel néhány másod, harmad-generációs „amerikás” magyar tudóst, művészt, politikust, sportolót vagy üzletembert, akik egy szót sem tudtak magyarul. Pedig Ők még nem harmincadik generációs magyarok. Képzeljük, milyen örömmel fogadják majd „Őket”, ha 700 év múlva is magyar származásúnak vallják magukat. Bár lehet, hogy A. A. valamelyik utóda majd számomra kéri rajtuk a magyar nyelvtudást.

Ha valaki elolvassa a többi kisebbségi vezető nyilatkozatát (www.mtv.hu/rondo), mindegyikük védi saját kisebbségét, míg A. A. kifelé lejárhatja és befelé megosztja azt. Az erdélyi örményeknek még a létét is megkérdőjelezi, képzeljük el, hogyan lehet így együttműködni a következő Országos Önkormányzatban...

A szerző az Országos Örmény Önkormányzat elnökhelyettese

(Megjelent: *Erdélyi Örmény Gyökerek* füzetek 2006. novemberi számban)

Erdélyben, festői környezetben a barangoló csapat (2017)